

forhold for kvinners liv og helse. De av oss som har brukt feministisk teori for å drøfte begrepene «kvinne» og «kropp» i medisinske sammenhenger, har sikkert oppfattet at navn som Judith Butler og Camille Paglia er brannfakler i slike sammenhenger.

Men alle som ikke forbinder noe med disse navnene, men som derimot er engasjert i de nevnte emnene, kan i disse ti kvinners portretter muligens finne en åpning til en verden av fruktbare tanker om kvinner, kroppen, kjønn og forholdene mellom kjønnene samt om kulturens betydning for hva kvinne, kropp og kjønn er.

Og ikke minst gir dette samleportrettet om fagkvinner som sier og skriver hva de vil, andre fagkvinner mot og inspirasjon til å gjøre det samme.

Anna Luise Kirkengen

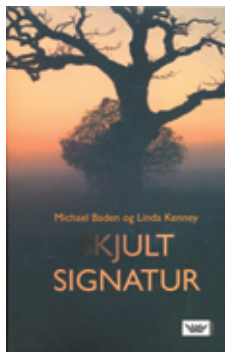
Senter for helsefremmende arbeid
Akershus universitetssykehus

Amerikansk kjendiskrim

Baden M, Kenney L.

Skjult signatur

222 s. Oslo: Damm, 2008. Pris NOK 329
ISBN 978 82-04-11860-8

Kriminal- og spenningslitteratur har ofte en medisinsk tilknytning, dels fordi drap har åpenbar medisinsk relevans og dels fordi oppklaringen i tradisjonelle detektivromaner gjerne følger et slags diagnostisk mønster. Ikke over-

raskende dominerer rettsmedisinske problemstillinger. Leger forventes rimeligvis å ha en spesiell kompetanse på dette området, og thrillere og kriminalromaner som skrives av leger, er nærmest i ferd med å bli en egen sjanger.

Denne romanen viser at faglig spesialkompetanse ikke er nok for å skrive gode bøker.

I USA er forfatterekteparet Michael Baden og Linda Kenney velkjente. Han er en høyt profilert rettsmedisiner med eget fjernsynsprogram. Hun er advokat. Her i landet kan vi vurdere boken deres uten at denne kjendisbakgrunnen blir dominerende. Med et slikt utgangspunkt faller den igjennom som litterært produkt.

Skjult signatur har en klassisk oppbygning med et medisinsk mysterium som skal oppklares av bokens helter, en mannlig rettsmedisiner og en kvinnelig advokat (surprise, surprise!). Knokler fra et menneske er funnet under gravearbeid på en forretnings-

tomt. Flere personer dør, de obligatoriske romantiske elementene er med, og her er mye detaljert toksikologi og rettsmedisin. Men personbeskrivelsene er overfladiske og miljøet lite troverdig. Språket er preget av kunstige dialoger og fortellingen engasjerer ikke. Oversetteren, Roar Sørensen, kan ikke klandres for dette. Han har, med et par små unntak, gjort en god jobb.

Det er mer enn fristende å tro at forfatterens kjendisstatus har vært avgjørende både ved publiseringen og markedsføringen av boken i USA. Fenomenet er heller ikke ukjent hos oss. Kjente navn og ansikter blir viktigere enn litterære kvaliteter.

Begrepet litterær kvalitet skal selvsagt brukes med forsiktighet i denne sjangeren, men for dem som jakter på mer leseverdige medisinske spenningslitteratur, er muligene mange. Les heller Patricia Cornwell, Michael Palmer eller Robin Cook. De er i hvert fall først og fremst kjent for sine bøker.

Magne Nylenna

Helsebiblioteket

Meningen med livet – et evolusjonært perspektiv

Giske J, Jakobsen P.

Evolusjon og økologi

En innføring. 2. utg. 417 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2007. Pris NOK 463
ISBN 978-82-450-0543-1

Menneskets livsførsel av i dag er et resultat av våre forfedres livsførsel. Dersom vi går langt nok tilbake i historien, nærmere 3,8 milliarder år, viser det seg at alt liv har en felles urform – trolig en bakterieliknende celle.

Når et menneske av i dag smittes av en mikrobe, foregår det derfor, i evolusjonært perspektiv, en kamp mellom representanter for livets urform og dennes yngste arvtaker. To medisinskrelevante spørsmål vil være: Hvorfor tilkommer det kamp heller enn samspill mellom individer fra de to artene? Hva skal til for å kunne gå fra den ene ytterligheten av atferd til den andre? Uten evolusjonsbiologisk kunnskap vil spørsmålene neppe kunne besvares eller håndteres adekvat.

Hvor sårbar medisinen er for mangelfull evolusjonsbiologisk kompetanse har vi erfart bl.a. ved utvikling av resistens mot antibiotika. Forklaringsmodeller for utvikling av allergi, autoimmunitet og kronisk

tretthetssyndrom er likeså ufullstendige uten evolusjonær forståelse. *Evolusjon og økologi* er en lærebok skrevet for førstears biologistudenter og er således ikke spesielt rettet mot medisinske problemstillinger. Likevel er den et ypperlig utgangspunkt for leger som vil gjøre seg kjent med fagfeltet. Ved å vise hvordan det i menneskets natur- og kulturhistorie har pågått avveininger mellom ulike interesser og behov, som igjen har lagt til rette for mange av de særegenhetene vi i dag observerer, har boken stor relevans for forståelsen av mennesket og dets sykdommer.

Den eviglevende nukleinsyrebaserte replikatoren er bokens bærende element. Dette pedagogiske trekket har gjort den kumulativ, oversiktlig og til noe helt unikt innenfor den biologiske litteraturen om evolusjon. Når i tillegg forfatterne har maktet å sette sitt eget preg på faget og har tatt med mange gode tankeeksperimenter og livfulle eksempler fra norsk dyre- og planteliv, gir boken, sammen med mange gode tegninger og tabeller, en god leseopplevelse. Særlig er avsnittet *Evolusjon* av en planktonspiser i første kapittel en pedagogisk perle. Dessverre har forfatterne utelatt et grunnleggende avsnitt om biologisk systematikk som sto i førsteutgaven.

Biologi er et fag der mange modeller og perspektiver benyttes for å gi en utdypende forståelse av et fenomen. Et ensidig replikatorperspektiv vil derfor snevre inn forklaringsrommet. Dette har også forfatterne tatt konsekvensen av når de i siste kapittel forklarer de store sprangene i evolusjonen, der flernivåseleksjon er en grunnleggende forklaringsvariabel. Ifølge nyere teori kan seleksjonen virke på flere nivåer samtidig; det er ingen enhet som alltid har forrang. Forfatterne har gjort en god jobb med å forklare hvorfor replikatorperspektivet er nyttig, men kunne brukt noe mer plass til å diskutere nytteverdien av andre perspektiver.

Elling Ulvestad

Avdeling for mikrobiologi og immunologi
Gades institutt
Haukeland Universitetssykehus

Helseberedskap ved de olympiske leker

Tsouros AD, Efstathiou PA, red.

Mass gatherings and public health

The experience of the Athens 2004 Olympic Games. 396 s, tab, ill. Genève: WHO, 2007.
Pris CHF 49
ISBN 978-92-890-7288-5

Ved ethvert større arrangement der mange mennesker samles, er det behov for en plan for helsemessig beredskap. Som arrangør har man ansvar for sikkerheten både til